

DECIZIA Nr.432 din 21 iunie 2018

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale

Publicată în Monitorul Oficial nr.575 din 06.07.2018

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Claudia-Margareta Krupenschi	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, obiecție formulată de un număr de 80 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, al art.11 alin.(1) lit.A.a) și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.3.619 din 15 mai 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.720A/2018.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate** se susține încălcarea art.1 alin.(5), referitor la principiul legalității, și a art.147 alin.(4) din Constituție, cu privire la efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

4. Autorii sesizării prezintă situația de fapt, potrivit căreia legea criticată a fost inițiată în 2016, a fost adoptată de cele două Camere (în septembrie, respectiv octombrie 2017) și apoi a fost supusă procedurii de reexaminare, ca urmare a Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017, prin care Curtea Constituțională a declarat neconstituționalitatea legii, în ansamblul său. În cadrul procedurii de reexaminare a legii desfășurate la Senat (Camera de reflecție), a fost primit raportul de respingere al Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări, împreună cu Comisia pentru administrație publică și organizarea teritoriului și Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului. În data de 19 martie 2018, legea a fost respinsă în Plenul Senatului cu 101 voturi pentru, niciun vot împotriva și nicio abținere. La Camera Deputaților, procedura reexaminării legii a debutat la data de 26 martie 2018. La data de 11 aprilie a fost primit raportul de adoptare emis de Comisia juridică, de disciplină și imunități, prin care a fost admis un amendament, iar, la data de 9 mai 2018, legea a fost adoptată cu 165 de voturi pentru, 90 împotriva și 5 abțineri.

5. Încălcarea art.147 alin.(4) din Constituție este susținută prin invocarea Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017, prin care Curtea a constatat că legea, în forma sa inițială supusă controlului de constituționalitate, „contravine principiului bicameralismului”. Într-o atare situație, în care legea a fost declarată neconstituțională în ansamblu, obligația de punere în acord cu decizia Curții Constituționale nu subsistă, ci, potrivit jurisprudenței Curții, consecința constă în încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări. Opțiunea de legiferare în aceeași materie presupune parcurgerea tuturor fazelor procesului legislativ prevăzut de Constituție și de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

6. Or, legea supusă controlului a fost adoptată cu încălcarea considerentelor Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017, fapt ce echivalează cu nerespectarea art.147 alin.(4) din Constituție, referitor la efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

7. Încălcarea principiului supremației Constituției și respectării legii, consacrat de art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, se datorează, potrivit autorilor sesizării, caracterului extrem de sumar și fără nicio legătură a expunerii de motive a legii criticate cu obiectul său de reglementare. Conform expunerii de motive, propunerea legislativă inițială nu a vizat decât abrogarea alin.(2) al art.59 din Legea nr.334/2006, pentru motivul că reglementările sale s-ar fi regăsit și în dispozițiile art.50 alin.(4) din aceeași lege. Însă, art.50 alin.(4) are în vedere limitele controlului Autorității Electorale Permanente cu privire la finanțarea organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri, statuând că acest control, care vizează, în fapt, încasările și plățile, se poate exercita numai în ceea ce privește perioada electorală și numai în legătură cu aceasta, în timp ce art.59 alin. (2) prevede o excepție de la alin.(1) al aceluiași articol, statuând că organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care au obținut câte un singur mandat de deputat, în condițiile legii electorale, respectiv câte un singur mandat de consilier într-o circumscripție electorală li se aplică numai prevederile legale privind finanțarea campaniei electorale. Necorelarea dintre expunerea de motive și obiectul de reglementare real al propunerii legislative, nefiind remediată până la data adoptării legii, reprezintă o gravă încălcare a art.6 și a art.32 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

8. Totodată, abrogarea unui mare număr de alineate care prevedeau separat sancțiunea aplicabilă în anumite situații, corelată cu modificarea art.52 alin.(1)—(3) referitor la sancțiunile contravenționale în sensul renunțării la trimiterile către alte texte din lege în favoarea reluării în scris a descrierii faptelor respective, încalcă art.16 alin.(1) și art.50 alin.(1) din Legea nr.24/2000.

9. Autorii sesizării susțin încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție și din perspectiva principiului calității legii, astfel cum acesta este recunoscut și consacrat în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.473 din 21 noiembrie 2013 sau Decizia nr.405 din 15 iunie 2016). Având în vedere exigențele de calitate a normei juridice, subliniate prin jurisprudența în materie a instanței constituționale, dar și prevederile art.8 alin. (4) și ale art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000, autorii învederează că prin legea ce face obiectul prezentei sesizări au fost introduse în corpul Legii nr.334/2006 mai multe texte cu exprimări interpretabile, cum ar fi art.52 alin.(1) pct.36, art.52 alin.(2) pct.1, 2, 4, 8, 11, 14 și 18, acestea fiind afectate sub aspectul clarității și al previzibilității specifice normei juridice.

10. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a transmite punctul lor de vedere.

11. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis, cu Adresa nr.2/5.534 din 4 iunie 2018, punctul său de vedere, prin care solicită respingerea, ca neîntemeiată, a sesizării de neconstituționalitate.

12. Se arată, în esență, faptul că, în urma revizuirii Constituției din anul 2003, procedura de adoptare a legilor a fost modificată substanțial, în sensul în care fiecare Cameră a Parlamentului a fost înzestrată cu o anumită competență, iar sesizarea Camerelor a fost supusă unui regim constituțional strict, reglementat de art.75 din Constituție, astfel încât fiecare dintre cele două Camere are un rol și competențe determinate.

13. Referitor la criticile de neconstituționalitate formulate, se arată că legea examinată a fost supusă spre dezbateri și adoptare în Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Jurisprudența în materie a Curții cuprinde considerente ce susțin constituționalitatea legii examinate, în sensul că fiecare Cameră trebuie să dispună de un drept propriu de decizie cu privire la aceeași inițiativă legislativă, potrivit competențelor sale și cu respectarea regulamentelor parlamentare. În caz contrar, ar fi eliminat rolul de Cameră de reflecție al Senatului, în sensul că acesta ar stabili definitiv conținutul normativ al proiectului de lege, cu rezultatul că cea de-a doua Cameră, Camera Deputaților, în calitate sa de Cameră decizională în materie, nu ar putea avea posibilitatea să modifice sau să completeze legea în speța dedusă controlului de constituționalitate, ci doar să o respingă ori să o aprobe într-o formă deja determinată (sens în care este indicată Decizia nr.1.093 din 15 octombrie 2008). Prin urmare, „dezbateri parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului nostru bicameral” (Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008).

14. Or, din analiza comparată a documentelor privind inițierea și derularea procedurii legislative, a formei adoptate de Senat, ca primă Cameră sesizată, și a celei adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, rezultă că această exigență a fost respectată, la fel ca și procedura parlamentară consacrată de Regulamentul Camerei Deputaților pentru situația în care o lege a fost declarată neconstituțională în cadrul controlului de constituționalitate exercitat în temeiul art. 146 lit.a) din Constituție.

15. Prin urmare, faptul că, în calitate de Cameră decizională, Camera Deputaților a operat unele modificări sau completări asupra legii supuse dezbaterii și aprobării sale nu poate fi calificat drept o încălcare a normelor constituționale invocate, ci, dimpotrivă, reprezintă o concretizare a rolului de unică autoritate legiuitoare a țării al Parlamentului și a respectării interdicției prevăzute la art.69 din Actul fundamental, care stabilește că orice mandat imperativ care ar putea fi stabilit în sarcina deputaților și al senatorilor este nul.

16. Totodată, se susține că legea supusă controlului de constituționalitate răspunde cerințelor privind claritatea, precizia și previzibilitatea normelor juridice, de vreme ce aceasta nu conține pasaje obscure sau soluții normative contradictorii, fiind redactată într-un stil specific normativ dispozitiv, fără echivoc, cu respectarea prevederilor Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Deși „principiul calității legii” nu cunoaște o consacrare constituțională, se arată că nici aceste critici nu pot fi reținute. Cu titlu exemplificativ, se precizează că intervenția legislativă asupra art.52 din actul criticat are tocmai rolul de a îndrepta echivocul din definirea naturii contravenționale a încălcării regulilor de conduită instituite. În redactarea în vigoare, articolul în cauză cuprinde trimiteri la norme juridice imperative ale legii, prevederi care însă nu stabilesc clar faptele care reprezintă contravenții și, sub forma sancțiunilor contravenționale complementare, care dintre sumele menționate pot fi confiscate, ca rezultat al activității contrare valorilor sociale apărute. Sub forma amendamentelor admise, textele rezultate au totodată scopul de a îmbunătăți cadrul normativ al finanțării partidelor politice, cu sublinierea rolului Autorității Electorale Permanente, în calitatea acesteia de instituție abilitată cu rolul de control și îndrumare în domeniu.

17. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15 și 18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

19. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl reprezintă Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

20. Textele constituționale invocate în motivarea sesizării sunt cele ale art.1 alin.(5) referitoare la principiul legalității, sub aspectul exigențelor de calitate a legii, și ale art.147 alin.(4) privind efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, cu referire la Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.998 din 15 decembrie 2017.

(1) Parcursul legislativ

21. Propunerea legislativă cu titlul „Lege pentru modificarea Legii nr.334/2006 republicată în Monitorul Oficial al României nr.446/23.06.2015” a fost inițiată de 8 deputați aparținând Grupului parlamentar al minorităților naționale și a fost înregistrată la Senat, în calitate de Cameră de reflecție, la data de 2 februarie 2016.

22. În forma sa inițială, propunerea legislativă cuprindea un articol unic cu următorul conținut: „*La art.59 alin.(2) se elimină.*” Legea are caracter organic.

23. Procedura legislativă de adoptare a legii a demarat la Senat, în calitate de Cameră de reflecție, unde s-a votat respingerea acesteia (96 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri) și a continuat cu sesizarea Camerei Deputaților, în data de 20 septembrie 2016, în calitate de Cameră decizională. În cursul acestei proceduri au fost introduse 101 amendamente, legea fiind adoptată în ședința din 4 octombrie 2017 (176 voturi pentru, 96 împotriva și 7 abțineri).

24. În data de 18 octombrie 2017, Curtea Constituțională a fost investită cu exercitarea controlului de constituționalitate anterior promulgării, prin sesizarea formulată de 50 de deputați aparținând grupurilor parlamentare ale Uniunii Salvați România, Partidului Mișcarea Populară și Partidului Național Liberal. Curtea, prin Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.998 din 15 decembrie 2017, a admis obiecția formulată și a constatat neconstituționalitatea legii, în ansamblul său, deoarece aceasta a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului, consacrat de art.61 alin.(2) din Constituție.

25. În continuare, potrivit fișei legislative a actului normativ examinat, s-a declanșat procedura de reexaminare a legii, iar Senatul, în data de 14 decembrie 2017, a trimis legea pentru raport la Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări, Comisia pentru administrația publică și organizarea teritoriului și Comisia pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului. Acestea au elaborat un raport comun prin care, învederând efectul Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017 în raport cu art.147 alin.(4) din Constituție, au propus respingerea legii. Senatul, în ședința din 14, respectiv 19 martie 2018, a dezbătut, respectiv a votat în sensul respingerii legii.

26. Procedura reexaminării a continuat la Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, care a trimis legea pentru raport la Comisia juridică, de disciplină și imunități, aceasta din urmă elaborând un raport de adoptare, cu un amendament admis. Ulterior dezbaterilor, legea a fost adoptată la data de 9 mai 2018. Prezenta sesizare de neconstituționalitate a fost adresată Curții la data de 15 mai 2018.

(2) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

27. Cu titlul prealabil analizei obiecției de constituționalitate, Curtea va proceda la analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a unei sesizări pentru declanșarea controlului de constituționalitate *a priori*, care are în vedere respectarea dispozițiilor constituționale și legale care circumstanțiază cele 3 aspecte specifice oricărei sesizări, și anume: calitatea autorului de titular al dreptului de sesiză, obiectul sesizării și termenul în care aceasta a fost formulată.

28. Sub aspectul titularului dreptului de sesiză, Curtea reține că prezenta sesizare a fost formulată de un număr de 80 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România, în conformitate deci cu art.146 lit.a) din Constituție și cu art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căreia „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*”

29. Cu privire la obiectul sesizării, Curtea reține că acesta este reprezentat de o lege adoptată de Parlament și nepromulgată, ceea ce corespunde cerințelor prevăzute de textele mai sus indicate.

30. În ce privește cadrul legal al termenelor în care poate fi sesizată Curtea Constituțională, se observă că, în temeiul art.146 lit.a) din Constituție, instanța constituțională „*se pronunță asupra constituționalității legilor; înainte de promulgarea acestora [...]*”. Potrivit art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, „*În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică [...]. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile*”. Cu privire la termenul de promulgare a legii, art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție stabilește că „*Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire*”, iar, în ipotezele în care „*Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei*”, potrivit alin.(3) al art.77, „*promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea*”.

31. Raportat la aceste texte, Curtea Constituțională a dezvoltat în jurisprudența sa o serie de considerente, prin care a statuat că termenul de două, respectiv 5 zile pentru formularea obiecției de neconstituționalitate este un termen de protecție al titularilor acestui drept, depășirea sa nefiind sancționată în mod legal, de vreme ce termenul-limită este cel de promulgare a legii. Sub acest aspect, Constituția prevede termenul de 20 de zile de la primirea legii pentru promulgare și, respectiv, de 10 zile de la primirea legii dacă aceasta a fost supusă procedurii reexaminării. Indiferent dacă, în acest interval, este formulată o nouă sesizare, care determină, în fapt, întreruperea termenului de promulgare, aceasta nu poate avea ca efect posibilitatea formulării unei alte sesizări peste termenul ipotetic de promulgare de 20, respectiv 10 zile prevăzut de art.77 din Constituție (a se vedea paragraful 70 din Decizia nr.67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.223 din 13 martie 2018).

32. În prezenta speță, Curtea constată că obiect al sesizării este o lege reexaminată ca urmare a unei decizii de admitere a Curții. Având în vedere faptul că legea adoptată a fost depusă la secretarul general al Camerei Deputaților la data de 14 mai 2018, că prezenta sesizare a fost formulată la data de 15 mai 2018 și că legea a fost trimisă la promulgare la data de 19 mai, Curtea reține, față de considerentele de principiu reținute în jurisprudența sa în materie, că sesizarea este admisibilă.

(3) Analiza criticilor de neconstituționalitate

33. În opinia autorului obiecției, legea supusă controlului Curții contravine art.147 alin.(4) din Legea fundamentală, apreciindu-se, în esență, că aceasta a fost adoptată, în procedura reexaminării, cu ignorarea considerentelor reținute prin Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017. În plus, se invocă încălcarea exigențelor de calitate a legii, impuse de art.1 alin. (5) din Legea fundamentală, referitor la principiul legalității.

34. Examinând aceste critici, Curtea reține că, la nivel constituțional, efectul deciziilor Curții pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate *a priori* este consacrat în art. 147 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia „*În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale*”.

35. Interpretând acest text la situația în care Curtea constată neconstituționalitatea unei legi în ansamblul său, și nu doar a unor dispoziții din aceasta, Curtea a stabilit, pe cale jurisprudențială, faptul că „*pronunțarea unei astfel de decizii are un efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări*”. Totodată, în considerarea prevederilor art.61 alin. (1) din Constituție, care stabilesc că „*Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării*”, Curtea a reținut că „*competența de legiferare a acestuia cu privire la un anumit domeniu nu poate fi limitată dacă legea astfel adoptată respectă exigențele Legii fundamentale*. Prin urmare, opțiunea legiitorului de a legifera în materia în care Curtea Constituțională a admis o sesizare de neconstituționalitate cu privire la o lege în ansamblul său presupune parcurgerea tuturor fazelor procesului legislativ prevăzut de Constituție și de

regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.” (a se vedea, cu titlu ilustrativ, Decizia nr.308 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.309 din 9 mai 2012, Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, sau Decizia 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.6 din 4 ianuarie 2017).

36. În consecință, Curtea a stabilit, analizând o situație similară celei din prezenta cauză, faptul că art.147 alin.(2) din Constituție nu este incident: „Întrucât prin Decizia Curții Constituționale nr.820 din 7 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.420 din 23 iunie 2010, a fost constatată neconstituționalitatea legii în ansamblul său, iar nu doar a unor dispoziții din cuprinsul acesteia, nu pot fi incidente prevederile art.147 alin.(2) din Constituție,” (Decizia nr.581 din 20 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.737 din 22 septembrie 2016, paragraful 47).

37. Așadar, efectul juridic al unei decizii prin care Curtea Constituțională constată neconstituționalitatea unei legi în integralitatea sa, în cadrul controlului de constituționalitate *ex ante*, se subsumează art.147 alin.(2) și (4) din Legea fundamentală. De aceea, prin interpretarea coroborată a acestor norme constituționale, Curtea a configurat, pe cale jurisprudențială, soluția de urmat în cazul în care un întreg act normativ, și nu doar dispoziții din acesta, este neconstituțional. Ilustrative sunt, în acest sens, Decizia nr.308 din 28 martie 2012, Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, Decizia 619 din 11 octombrie 2016, precitate, sau Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 13 aprilie 2017, prin care Curtea a statuat că „situația determinată de constatarea neconstituționalității legii în ansamblul său [...] are un efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări”.

38. Reexaminarea, așa cum este menționată în cuprinsul art. 147 alin.(2) din Constituție, vizează exclusiv punerea de acord cu decizia Curții a acelor dispoziții constatate neconstituționale, dintr-o lege nepromulgată încă. Așadar, procedura reexaminării nu poate fi aplicată când în discuție este un act normativ declarat neconstituțional în ansamblul său. Așa cum a arătat Curtea în jurisprudența sa, în acest caz legiuitorul nu poate acoperi viciul de constituționalitate constat prin respectiva decizie de admitere prin procedura reexaminării, urmând a constata încetarea procesului legislativ, la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, fără a fi necesară declanșarea unei proceduri parlamentare distincte în acest sens. Aceasta deoarece însăși Decizia Curții reprezintă, prin raportare la art.147 alin.(4) din Constituție, temeiul pentru *încetarea de drept* a respectivului demers legislativ, la fel cum procedura reexaminării legii este deschisă de drept odată cu publicarea unei decizii prin care Curtea constată neconstituționalitatea unor dispoziții dintr-o lege, în cadrul controlului de constituționalitate *a priori*. Mai departe, este opțiunea legiuitorului dacă decide să mai legisfeze în respectiva materie sau nu, iar dacă își menține voința de reglementare, atunci trebuie să o facă *ab initio*, în cadrul unui nou proces legislativ, cu parcurgerea tuturor etapelor sale specifice: înregistrarea unei inițiative legislative, însoțită de expunerea de motive, solicitarea și obținerea avizelor necesare, procedura întocmirii raportelor în comisiile de specialitate ale fiecărei Camere, dezbaterile și votul din fiecare Cameră, potrivit competenței stabilite de art.75 din Constituție.

39. Evident, cu prilejul inițierii acestui nou proces legislativ, trebuie să fie respectate indicațiile cuprinse în decizia de admitere a Curții Constituționale: dacă au fost constatate vicii de constituționalitate intrinsecă, atunci propunerea legislativă trebuie să cuprindă texte/soluții juridice adaptate/modificate în considerarea deciziei Curții, iar dacă la baza declarării legii inițiale ca neconstituțională au stat motive de neconstituționalitate extrinsecă, formale, acestea trebuie, de asemenea, respectate în procedura adoptării noii legi. Reluarea aceluiași soluții legislative/texte constatate anterior ca neconstituționale în cuprinsul propunerii legislative sau comiterea aceluiași abateri procedurale, care au fost calificate ca vicii de constituționalitate extrinsecă prin respectiva decizie de admitere, echivalează cu încălcarea art.147 alin.(4) din Legea fundamentală, referitoare la efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

40. Această concluzie se impune prin prisma considerentelor de principiu reținute constant în jurisprudența Curții, potrivit cărora forța obligatorie care însoțește actele jurisdicționale ale Curții — deci și deciziile — se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină aceasta (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia nr.727 din 9 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.477 din 12 iulie 2012, Decizia nr.1.039 din 5 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.61 din 29 ianuarie 2013). Curtea a reținut, totodată, că nicio altă autoritate publică nu poate contesta considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții Constituționale, aceasta fiind obligată să le aplice în mod corespunzător, respectarea deciziilor Curții Constituționale fiind o componentă esențială a statului de drept.

41. Așa fiind, rezultă că, pentru a analiza pretinsa încălcare a prevederilor art.147 alin.(4) din Constituție, Curtea urmează ca, prin prisma efectului general obligatoriu al deciziei sale anterioare, respectiv Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017, să verifice dacă legiuitorul s-a conformat celor constatate

prin aceasta, cu prilejul adoptării Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, în forma sa reexaminată.

42. Examinând parcursul legislativ al legii supuse controlului de constituționalitate, Curtea reține că a fost declanșată procedura reexaminării legii, adică, practic, reluarea acesteia prin trimiterea legii direct la comisiile sesizate inițial în fond ale fiecărei Camere, pentru întocmirea rapoartelor, fără ca procesul legislativ să fi încetat în mod definitiv. Legea supusă controlului de constituționalitate nu este, în realitate, un alt act normativ, adoptat în urma parcurgerii propriului proces legislativ, distinct de cel anterior, ci reprezintă aceeași lege examinată cu prilejul pronunțării Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017, singura diferență de fond fiind adusă cu prilejul reexaminării acesteia, prin votarea unui amendament propus în Raportul comun întocmit în procedura Camerei Deputaților, referitor la eliminarea unor modificări asupra art.18 alin.(2) din Legea nr.334/2006.

43. Or, în Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017, Curtea a ajuns la concluzia încălcării principiului bicameralismului datorită aportului semnificativ al Camerei decizionale, în sensul că, prin numărul mare de amendamente adoptate de Camera Deputaților, au fost deturnate forma și viziunea inițială, precum și scopul original al propunerii legislative, astfel cum acesta rezulta din expunerea de motive. De aceea, Curtea a arătat, la paragraful 59 din decizie, că, în condițiile în care legiuitorul optează pentru atari soluții juridice, nou-introduse în Camera decizională, deci cu caracter de noutate față de forma inițială a legii și cea dezbătută în prima Cameră, atunci „*aceasta ar fi trebuit să constituie obiectul de reglementare al unei propuneri legislative sau al unui proiect de lege distinct, însoțite de propria expunere de motive și cu propriul său proces legislativ, în acord cu prevederile constituționale și regulamentare în materie.*”

44. Contrar acestor considerente, dar și jurisprudenței în materie a Curții (indicate la paragraful 38), Parlamentul a procedat la reexaminarea legii, fără a constata încetarea efectivă a procesului legislativ propriu legii examinate prin Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017, cu opțiunea de a iniția ulterior o nouă procedură de legiferare, dar cu respectarea indicațiilor din decizie. Astfel, în cadrul procedurii de reexaminare a legii, Senatul a respins legea, iar Camera Deputaților a adoptat-o. În acord cu cele reținute în precedent, Curtea subliniază că, în cazul legii supuse controlului în prezentul dosar, ca, de altfel, în cazul oricărei legi constatate ca fiind neconstituționale în ansamblul său, nepromulgate încă, este necesară inițierea unui nou proces legislativ, și nu declanșarea procedurii de reexaminare. În situația legii examinate în cauza de față, legiuitorul, cu prilejul declanșării unei noi proceduri parlamentare de legiferare, trebuie să atașeze noii propuneri legislative o expunere de motive concordantă cu obiectul său de reglementare, precum și cu obiectivele principale și finalitatea urmărite de autorul inițiativei legislative, și, evident, să respecte exigențele principiului bicameralismului, pentru a corecta viciile de constituționalitate extrinsecă constatate prin Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017.

45. Curtea reține că împrejurarea potrivit căreia, la adoptarea legii ce constituie obiectul controlului de constituționalitate, legiuitorul nu s-a conformat considerentelor reținute în paragraful 59 al Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017, în sensul că nu a inițiat un nou demers legislativ, ci a procedat la continuarea aceluiași proces legislativ, prin derularea procedurii de reexaminare a acestei legi, reprezintă un viciu de constituționalitate extrinsecă a legii, prin raportare la art.147 alin.(4) din Constituție, care face inutilă analiza pe fond a criticilor de neconstituționalitate referitoare la încălcarea prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție.

46. În acest context, Curtea reamintește că adoptarea de către legiuitor a unor norme contrare celor hotărâte într-o decizie a Curții Constituționale, prin care se tinde la păstrarea soluțiilor legislative afectate de vicii de constituționalitate, încalcă Legea fundamentală. Prin încălcarea efectelor *erga omnes* ale deciziei de constatare a neconstituționalității, legiuitorul procedează într-un mod contrar comportamentului constituțional loial de care acesta trebuie să dea dovadă față de instanța constituțională și față de jurisprudența acesteia. Întrucât respectarea jurisprudenței Curții Constituționale constituie una dintre valorile care caracterizează statul de drept, obligațiile constituționale care rezultă din jurisprudența instanței constituționale circumscriu cadrul activității legislative viitoare; or, prin adoptarea unei soluții legislative similare cu cea constatată, în precedent, ca fiind contrară dispozițiilor Constituției, legiuitorul acționează *ultra vires*, încălcându-și obligația constituțională rezultată din art.147 alin.(4) (a se vedea Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 4 februarie 2016, paragraful 26, sau Decizia nr.581 din 20 iulie 2016, precitată, paragrafele 49 și 50).

47. Având în vedere toate aceste argumente, Curtea constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale este neconstituțională, în ansamblul său, fiind contrară prevederilor art.147 alin.(4) din Legea fundamentală, cu referire la Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017. Efectul juridic al prezentei decizii este circumscribit art.147 alin.(4) din Legea fundamentală și jurisprudenței Curții în materie, astfel că Parlamentului îi revine în continuare obligația de a constata încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii, în integralitatea sa, iar, în ipoteza inițierii unui nou demers legislativ cu privire la același domeniu de reglementare, să se conformeze celor statuate atât prin decizia de față, cât și prin paragraful 59 al Deciziei nr.718 din 8 noiembrie 2017.

48. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin. (1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 80 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale este neconstituțională, în ansamblul său.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 iunie 2018.